

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-98>

УДК 330.322:339.727.22(477)

РОЛЬ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

THE ROLE OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S ECONOMY

Макалюк Ірина Віталіївна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4800-4599>

Свистун Софія Іванівна

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-5397-673X>

Makaliuk Iryna, Svystun Sofiia

National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Politechnic Institute»

Статтю присвячено дослідженню ролі прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у розвитку економіки України. Проаналізовано динаміку обсягів ПІІ в Україну впродовж 2002-2025 рр. та виявлено суттєві коливання в періоди економічної та військово-політичної нестабільності. Охарактеризовано тенденції «round-tripping» за останнє десятиліття з виявленням їх частки до загального обсягу ПІІ. Проведено аналіз обсягів надходжень ПІІ за регіонами України та видами економічної діяльності у довоєнний період та у військовий час і виявлено характерні зміни в інтересах інвесторів залежно від географічного розташування, безпекових чинників та промислово-ресурсного потенціалу регіонів та галузей. Охарактеризовано перешкоди для залучення іноземного капіталу в економіку України та окреслено ряд інституційних змін у напрямку підвищення інвестиційної привабливості держави.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, round-tripping, інституційні інвестори, розвиток економіки, аграрний сектор, воєнний стан.

This article examines the role of foreign direct investment in the development of Ukraine's economy, assesses current trends in FDI inflows at regional and sectoral levels, and identifies the causal relationships underlying the transformation of the investment environment in the context of military challenges. The relevance of attracting foreign investment has been demonstrated, given Ukraine's limited domestic investment capacity due to the state of war. The dynamics of foreign direct investment flows into Ukraine during 2002-2025 are analysed, revealing significant fluctuations during periods of economic and military-political instability. The trends in 'round-tripping' over the last decade are characterised, with their share of total foreign direct investment identified. A list of factors that traditionally stimulate the inflow of foreign investment into Ukraine has been identified. An analysis of foreign direct investment inflows by region of Ukraine during the pre-war period and wartime has been conducted, revealing characteristic shifts in investor interests depending on geographical location, security factors, and the industrial and resource potential of the regions. The volumes of foreign direct investment were examined by sector of economic activity, revealing a significant reduction in funding and capital outflow in 2025 from certain sectors, notably agriculture and the extractive industry. Conversely, the results of the analysis of total capital investment show a trend towards increased investment in the agricultural sector over the period under review, indicating the sector's development. The article identifies the obstacles to attracting foreign capital into the Ukrainian economy and outlines a number of institutional changes aimed at enhancing the country's investment attractiveness. It also sets out the prospects for further research into the possibilities for Ukraine's integration into global investment processes, taking into account the post-war transformation of the economy and the growing role of international financial support in the country's reconstruction.

Keywords: foreign direct investment, round-tripping, institutional investors, economic development, agricultural sector, martial law.

Постановка проблеми. У контексті новітніх процесів глобалізації прямі іноземні інвестиції відіграють важливу роль у розвитку економік різних країн, України зокрема. Залучення іноземного капіталу стає не лише джерелом фінансування, але й одним із ключових факторів для розвитку інновацій, технологій та розширення діяльності на міжнародних ринках. Для України роль іноземних капіталовкладень особливо важлива, зважаючи на економічні та політичні виклики, зумовлені війною і, як наслідок, необхідністю відновлення інфраструктури та стимулювання економічного зростання.

Прямі іноземні інвестиції впливають на вітчизняну економіку забезпечуючи приплив капіталу, який може використовуватись для реалізації конкретних проєктів або для розвитку галузі загалом. Іноземні інвестори часто привносять сучасні технології та керівницькі практики – технологічний трансфер особливо важливий у виробництві, енергетиці та цифрових галузях, куди Україна може інтегруватись. Окрім цього, прямі іноземні інвестиції створюють додаткові надходження до державного бюджету, внаслідок оподаткування прибутку компаній, відрахувань із заробітної плати працівників, споживання тощо. До того ж, іноземні інвестори часто підтримують соціальні ініціативи, спрямовані на покращення умов праці та розвиток інфраструктури для працівників, чим сприяють створенню нових робочих місць, підвищенню рівня зайнятості в Україні, розвитку людського капіталу та підвищенню конкурентоспроможності українських фахівців на міжнародному ринку праці. Однак, в сучасних складних воєнних умовах внутрішні інвестиційні можливості України можуть бути обмеженими, у зв'язку з чим зростає потреба в зовнішньому капіталовкладенні, що і обумовлює актуальність проведеного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інвестиційні перспективи України впродовж останніх десятиліть є предметом активних досліджень та наукових дискусій серед вітчизняних авторів. Зокрема, вивченням впливу прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток нашої держави, в тому числі в умовах воєнного стану, здійснювали такі науковці, як: Варцаба В. В. [1] (аналіз залучення прямих іноземних інвестицій в Україну в умовах війни та повоєнного відновлення економіки); Михайленко О. Г., Красникова Н. А. [7] (вивчення впливу іноземних інвестицій на розвиток національної економіки в умовах

глобалізації); Фурс О. С., Гречко А. В. [14] (дослідження впливу пандемії COVID-19 на залучення інвестиційних ресурсів промисловими підприємствами України); Хоменко І., Волинець Л., Шамкало А. [15] (аналіз тенденцій здійснення іноземними фізичними та юридичними особами інвестиційної діяльності на території України) та ін.

Однак, незважаючи на значну кількість праць із досліджуваної проблематики, нестабільність економічного, військово-політичного та безпекового середовища призводять до періодичної «турбулентності» іноземних інвестиційних потоків та обумовлюють необхідність здійснення постійного моніторингу тенденцій інвестиційних надходжень за регіонами та видами діяльності задля визначення механізмів адаптації вітчизняної економіки до «асиметричності» фінансування в умовах воєнних викликів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження ролі прямих іноземних інвестицій у розвитку економіки України, оцінювання сучасних тенденцій їх надходження в регіональному та галузевому розрізах, а також окреслення причинно-наслідкових зв'язків трансформації інвестиційного середовища в умовах воєнних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національний банк України (у відповідності до методології МВФ) наводить таке визначення прямих інвестицій (ПІІ): це категорія міжнародної діяльності, яка відображає прагнення інституційної одиниці – резидента однієї країни здійснювати контроль чи справляти стійкий вплив на діяльність підприємства, яке є резидентом іншої країни, що досягається шляхом участі в капіталі. Усі інші операції між прямим інвестором і підприємством прямого інвестування також класифікуються як прямі інвестиції (наприклад, надання кредитів). Вважається, що підприємство є під впливом інвестора, якщо частка останнього в статутному капіталі підприємства становить від 10 до 50 %, а якщо більше 50 %, – то підприємство контролюється інвестором [6]. Таким чином, іноземний інвестор має реальний вплив на прийняття стратегічних рішень. Важливою особливістю ПІІ є те, що вони передбачають не лише фінансові потоки, але й супроводжуються трансфером технологій і впровадженням нових практик корпоративного управління, що сприяє підвищенню інноваційної спроможності країни.

Прямі іноземні інвестиції впливають на економіку країни через декілька механізмів. По-перше, ПІІ забезпечують притік додаткового капіталу, що може бути використано для розвитку інфраструктури, технологічного оновлення та збільшення виробничих потужностей. По-друге, ПІІ стимулюють конкуренцію, що призводить до покращення якості товарів і послуг. По-третє, ПІІ сприяють створенню нових робочих місць та підвищенню рівня зайнятості.

З моменту здобуття незалежності у 1991 р., Україна пройшла декілька інвестиційного розвитку. Так як у 1990-х рр. країна стикалася з численними економічними викликами, включаючи перехід від планової до ринкової економіки, приватизацію державних підприємств та реформування законодавчої бази, перші іноземні інвестиції супроводжувалися високими ризиками. У 2000-х рр. після політичної стабілізації ситуація з ПІІ дещо покращилася, а саме після Помаранчевої революції 2004 р. інтерес до України з боку іноземних інвесторів зріс (рис. 1). Цей період характеризувався суттєвим зростанням обсягу іноземних капіталовкладень, а головними секторами залучення капіталу стали промисловість, сільське господарство та роздрібна торгівля.

Як видно з рис. 1, політична та економічна нестабільність мали значний вплив на потік іноземних інвестицій в Україну. Криза 2008 р. призвела до відчутного скорочення надходжень капіталу та зниження довіри інвесторів. Згодом, після поступового відновлення

відбувся катастрофічний спад ПІІ в Україну у зв'язку з початком військових дій на сході та анексії Криму у 2014 р., адже ці події суттєво вплинули на інвестиційну привабливість України. Однак, з 2016 р. після стабілізації макроекономічних показників інвестиційний інтерес знову почав зростати. Україна продовжувала отримувати підтримку від міжнародних партнерів, що дозволило стабілізувати макроекономічну ситуацію та поступово відновити інвестиційний клімат.

Суттєвий відтік фінансування спостерігається також у 2020 р., що було зумовлено наслідками «карантинної» кризи, яка виникла внаслідок пандемії COVID-19. У 2022 р., у зв'язку з початком повномасштабного військового вторгнення, інвестиційна привабливість України знову впала, проте вже в наступному році обсяг іноземного фінансування зріс більш ніж у 3,5 рази. Цей факт свідчить про те, що як вітчизняні бізнес-суб'єкти, так і іноземні партнери, очікували швидкого завершення конфлікту і стабілізації ситуації. Однак тенденції 2024-2025 рр. є невтішними і характеризуються стійким зменшенням обсягу іноземних капіталовкладень, що пов'язано із переходом війни у «затяжну» фазу і «невизначеністю» майбутніх перспектив України [12].

При аналізі динаміки інвестиційних активностей варто також зауважити той факт, що у фінансовій сфері України, як і в багатьох інших країнах, існує практика «round-tripping» («круговий продаж»). За визначенням НБУ [9], «round-tripping» – це процес направлення резидентами за кордон коштів, які

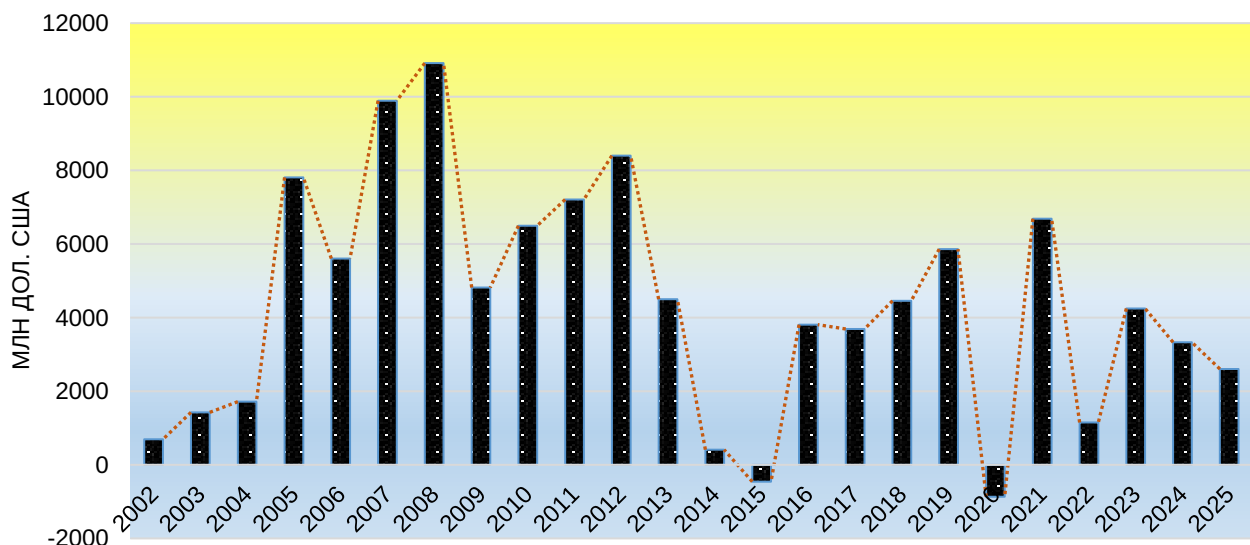

Рис. 1. Динаміка обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну впродовж 2002-2025 рр.

Джерело: сформовано авторами на основі [12]

потім повертаються в країну у вигляді прямих інвестицій (рис. 2).

Інтереси бізнесу в цьому процесі зрозумілі – захист прав власності (іноземні інвестори часто краще захищені ніж місцеві), податкові пільги, доступ до дешевого капіталу. Однак, з точки зору держави, «round-tripping» призводить до тінізації економіки, зменшення податкових надходжень до бюджету та спотворення статистичних показників, що вводить в оману інвесторів, кредиторів та регуляторні органи.

У 2016-2021 рр. спостерігалось поступове нарощування чистого притоку коштів за операціями «round tripping»: з 3,8 % у 2016 р. до 68,5 % у 2021 р. від чистого приливу (без урахування реінвестування доходів) ПІІ в Україну. У зв'язку з початком повномасштаб-

ного військового вторгнення у 2022 р., спостерігався відтік коштів за цими операціями (-0,6 млрд дол. США), проте вже з наступного року приплив коштів за операціями «round-tripping» відновився і сумарно за 2023-2024 рр. склав 0,7 млрд дол. США. За 2025 р. чистий притік ПІІ в Україну склав 1,6 млрд дол. США, а частка «round-tripping» становила 38,5 % від обсягу ПІІ (рис. 3) [9].

Серед ключових держав-інвесторів в українську економіку виділяють Кіпр, Нідерланди, Швейцарію, Німеччину, Австрію, Люксембург та інші [5]. Проте саме через ці країни здійснюються також найбільші транзакції операцій «round-tripping». Крім цього, суттєво інвестують країни Європи та Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії.

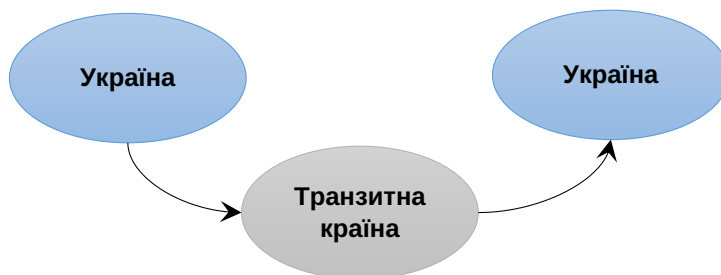

Рис. 2. Схема «round-tripping»

Джерело: сформовано авторами

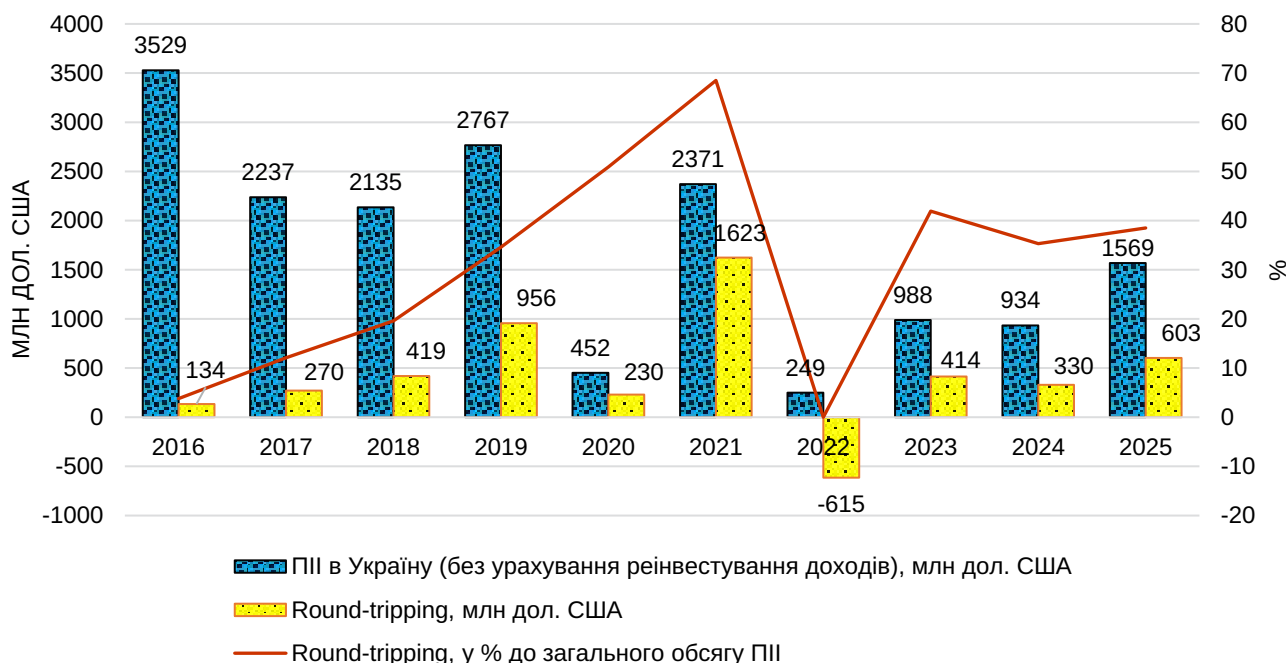

Рис. 3. Динаміка операцій «round-tripping» за 2016-2025 рр.

Джерело: сформовано авторами на основі [5; 9]

Важливу роль у залученні капіталу також відіграють міжнародні фінансові інститути, зокрема такі як Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), який є одним з найбільших інституційних інвесторів в Україні. За останні роки ЄБРР фінансував низку важливих проєктів в енергетичному секторі та транспортно-логістичній інфраструктурі. Станом на 01 квітня 2026 р. сукупний обсяг виділеного банком фінансування для України становить 22,26 млрд євро в рамках 673 проєктів [3].

Розвиток регіонів України під час війни набув нового значення, адже багато областей стали центрами активної економічної діяльності, в той час коли інші зазнають суттєвих труднощів через проведення бойових дій та окупацію значної частини територій. Аналіз обсягів надходжень прямих іноземних інвестицій за регіонами України за 2021, 2023 та 2025 рр. виявляє суттєві коливання (табл. 1).

Як видно з табл. 1, окрім суттєвого скорочення обсягу прямих інвестицій (майже на

Таблиця 1

Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну: операції за регіонами¹, 2021, 2023, 2025 рр.

2021, млн дол. США		2023, млн дол. США		2025 ² , млн дол. США	
Регіон	ПІІ	Регіон	ПІІ	Регіон	ПІІ
Дніпропетровська	1640,8	м. Київ	3183,2	м. Київ	1381,6
м. Київ	1545,4	Київська	437,1	Київська	312,0
Полтавська	720,0	Дніпропетровська	417,2	Львівська	245,4
Запорізька	522,8	Львівська	411,9	Івано-Франківська	211,4
Київська	348,9	Одеська	185,2	Дніпропетровська	161,2
Івано-Франківська	335,2	Хмельницька	99,1	Полтавська	154,8
Донецька	304,0	Черкаська	73,5	Рівненська	98,9
Черкаська	238,5	Закарпатська	68,7	Вінницька	82,2
Хмельницька	211,0	Вінницька	54,5	Хмельницька	63,2
Миколаївська	193,2	Житомирська	52,3	Запорізька	54,0
Чернігівська	169,4	Волинська	30,7	Житомирська	47,4
Харківська	149,5	Сумська	27,7	Тернопільська	44,4
Херсонська	145,6	Тернопільська	25,3	Сумська	17,6
Рівненська	134,1	Кіровоградська	20,7	Чернігівська	16,2
Львівська	121,6	Рівненська	7,8	Закарпатська	13,9
Вінницька	121,3	Чернівецька	2,6	Харківська	13,6
Житомирська	116,0	Івано-Франківська	-20,7	Миколаївська	13,3
Кіровоградська	89,8	Чернігівська	-24,6	Черкаська	2,7
Одеська	51,6	Харківська	-28,1	Кіровоградська	2,3
Закарпатська	50,8	Полтавська	-86,8	Чернівецька	2,0
Волинська	49,4	Миколаївська	-113,0	Одеська	-12,8
Тернопільська	7,6	Запорізька	-218,1	Волинська	-32,6
Чернівецька	6,3	Донецька	**	Донецька	**
Луганська	-2,3	Луганська	**	Луганська	**
Сумська	-97,3	Херсонська	**	Херсонська	**
Нерозподілено за регіонами ³	147,2	Нерозподілено за регіонами ³	45,9	Нерозподілено за регіонами ³	26,0
Всього	7320,0		4398,7		2602,5

Примітки: ¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої Російською Федерацією території України. ² Дані за 2025 буде уточнено після отримання даних річної фінансової звітності підприємств. ³ Інвестиції фізичних осіб у нерухомість, нерозподілені за регіонами. * Дані враховані до загального обсягу прямих інвестицій в Україні, але не оприлюднюються у зв'язку з низьким рівнем звітування (менше 50 %).

Джерело: сформовано авторами на основі [13]

65 % у 2025 р. відносно 2021 р.), спостерігається і суттєва зміна їх розподілу між регіонами України впродовж аналізованого періоду. Так, якщо до війни такі області, як Запорізька, Донецька, Миколаївська входили в десятку найбільш проінвестованих з-за кордону, то після початку повномасштабного вторгнення більш пріоритетними для іноземних інвесторів з точки зору інвестиційного клімату та безпеки стають західні регіони. Зокрема, до прикладу: Львівська область із 15-ї позиції за обсягом ПІІ у 2021 р. перемістилася на 4-ту у 2023 р. та 3-тю у 2025 р.; Вінницька область – із 16-ї на 8-му і 7-му відповідно; Житомирська область – із 17-ї позиції на 10-ту та 11-ту відповідно. Формує трійку лідерів після 2022 р. також Київська область. Окремо варто відмітити Дніпропетровську область, яка хоч і знаходиться в географічній близькості до зони ведення бойових дій і дещо змістилася з передових позицій рейтингу, проте залишається привабливою для іноземних інвесторів з огляду на її потужний промисловий та науково-технологічний потенціал.

До основних факторів, які завжди стимулювали потік іноземних інвестицій в Україну, можна віднести [14]: 1) значні запаси мінеральних ресурсів і можливості для їхнього ефективного видобутку; 2) доступна та кваліфікована робоча сила; 3) об'ємний ринок збуту товарів і послуг; 4) стратегічно вигідне географічне розташування; 5) високий науковий та інноваційний потенціал, зумовлений наявністю природних та інтелектуальних ресурсів; 6) розвинена транспортно-логістична інфраструктура; 7) великий земельний банк.

Проте активність і масштаби бойових дій зумовили чимало трансформацій у вітчизняному інвестиційному середовищі:

1) найактивніші військові зіткнення відбуваються безпосередньо у промислових регіонах і на територіях з багатими природними ресурсами, що, у свою чергу, ускладнює або унеможлиблює видобуток корисних копалин;

2) внаслідок початку повномасштабної війни мільйони українців були змушені мігрувати, значну частину військовозобов'язаних чоловіків та жінок мобілізовано до лав Збройних Сил України, велика кількість населення залишилась на окупованих ворогом територіях. За різними оцінками населення України на підконтрольних територіях скоротилося приблизно до 29-31 млн осіб, що суттєво вплинуло на доступність робочої сили;

3) війна значно скоротила масштаби українського збутового ринку, як внутрішнього (через економічну кризу, зниження купівельної спроможності та міграцію населення), так і зовнішнього (припинення роботи аеропортів, часткова окупація морських портів, руйнування доріг, залізниць та іншої логістичної інфраструктури);

4) географічне розташування залишається вигідним для торгівлі між ЄС та країнами Чорноморського регіону, але бойові дії ускладнюють ці процеси;

5) попри на війну український науковий та технологічний сектор продовжує працювати, особливо в галузі ІТ та оборонних технологій, але сучасні умови дещо обмежують розвиток довгострокових проєктів;

6) внаслідок постійних обстрілів і руйнувань, Україна стикається з логістичними труднощами та проблемами енергетичної нестабільності, тим самим створюючи додаткові ризики для великих виробничих проєктів, що знижує її інвестиційну привабливість;

7) війна створює суттєві перешкоди для функціонування аграрного ринку України – ризики мінування, окупації, фізичних руйнувань та економічної «турбулентності» ускладнюють інвестиції в цю сферу.

Так, якщо проаналізувати обсяг ПІІ за видами економічної діяльності, то можна відстежити суттєві зміни тенденцій іноземного інвестування в окремі галузі від початку війни (табл. 2).

Як видно з табл. 2, найбільш негативні зміни зафіксовано у сільському господарстві та добувній промисловості, де спостерігається перехід до від'ємних значень ПІІ у 2025 р., що свідчить про відтік капіталу з країни. Варто зауважити, що гірничодобувна промисловість та агровиробництво завжди були одними із ключових видів діяльності, з точки зору використання наявного природно-ресурсного потенціалу країни та формування ВВП у національній економіці. До повномасштабного вторгнення частка прямих інвестицій в ці галузі складала 15,4 % та 23,6 % від їх загального обсягу відповідно, займаючи третє та друге місце після переробної промисловості. Однак ведення бойових дій та окупація значної частини територій з розміщеними родовищами корисних копалин, проблеми із блокуванням портів, загрози повторного військового вторгнення з півночі та інші фактори, спричинені затяжним характером конфлікту, призвели до невизначеності серед іноземних інвесторів та вкрай негативної динаміки.

Таблиця 2

**Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну:
операції за видами економічної діяльності¹, 2021, 2023, 2025 рр.**

Вид економічної діяльності, млн дол. США	2021	2023	2025²
Прямі інвестиції в Україну, всього	7 320,0	4398,7	2602,5
Сільське, лісове та рибне господарство	1 127,8	112,0	-220,9
Промисловість	4 039,5	867,3	525,3
добувна промисловість і розроблення кар'єрів	1 730,5	-64,4	-295,2
переробна промисловість	1 867,7	793,2	673,1
постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	435,6	137,0	142,2
водопостачання; каналізація, поводження з відходами	5,7	1,5	5,2
Будівництво	74,1	12,9	12,8
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	656,7	1368,4	479,2
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	166,0	139,2	81,7
Тимчасове розміщування й організація харчування	38,3	51,8	48,0
Інформація та телекомунікації	-2,1	622,8	487,8
Фінансова та страхова діяльність	644,6	782,6	820,0
Операції з нерухомим майном	347,3	217,2	346,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	-37,8	179,9	19,8
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	78,9	-0,6	-23,4
Соціальне страхування ³	-1,0	*	*
Освіта	1,1	-10,1	-1,5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	29,9	8,2	2,3
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	9,0	-0,3	-0,6
Надання інших видів послуг	0,6	*	*
Нерозподілено за видами економічної діяльності ³	147,2	45,8	26,0

Примітки: ¹Дані наведено без урахування тимчасово окупованої Російською Федерацією території України. ²Дані за 2025 буде уточнено після отримання даних річної фінансової звітності підприємств. ³Інвестиції фізичних осіб у нерухомість, нерозподілені за ВЕД. *Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про офіційну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації

Джерело: сформовано авторами на основі [13]

Хоча тут справедливо зауважити, що попри недовіру з боку іноземних інвесторів загальний обсяг капітальних інвестицій у сільське, лісове та рибне господарство України за чотири квартали 2025 р. відносно аналогічного періоду 2023 р. проявляє тенденцію до активного зростання (на відміну від добувної промисловості) (табл. 3).

Таким чином, аграрний сектор України залишається драйвером економічного розвитку попри складні глобальні виклики. В сучасних умовах агропромисловість знаходиться в центрі уваги вітчизняних інвесторів та кредиторів за рахунок активного фінансування

створення/реставрування інфраструктури для зберігання та транспортування сільськогосподарських культур, а також впровадження інноваційних технологій в аграрній сфері (точне землеробство, дрони для моніторингу посівів та системи зрошення, розмінувальна техніка тощо).

Водночас, позитивними є тенденції динаміки ПІІ у сферу інформації та телекомунікацій, а також фінансову та страхову діяльність, що пояснюється їх нижчою залежністю від фізичної інфраструктури, а також пріоритетним значенням для економіки, підтримки бізнесу та загальнонаціональної безпеки в умо-

Таблиця 3

Обсяг капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у 2023 та 2025 рр.

Вид економічної діяльності	I-IV кв. 2023, млн грн	Офіційний с/річ. курс \$ (2023)	I-IV кв. 2023, млн \$	I-IV кв. 2025, млн грн	Офіційний с/річ. курс \$ (2025)	I-IV кв. 2025, млн \$	Δ (\$), %
Сільське, лісове та рибне господарство	73 220,8	36,5738	2 002,0	154 269,9	41,6891	3700,5	+84,8
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	138 525,7	36,5738	3 787,6	151 956,8	41,6891	3 645,0	-3,8
Переробна промисловість	140 211,9	36,5738	3 833,7	254 042,6	41,6891	6 093,7	+59,0

Джерело: сформовано авторами на основі [2; 8]

вах війни. Такі ж види діяльності як торгівля та організація харчування є доволі «волатильними» з точки зору іноземних інвестиційних потоків впродовж аналізованого періоду з огляду на нестабільність економічного середовища та безпекові фактори.

Окрім військових чинників однією з перешкод для залучення іноземного фінансування в Україну є також недосконалість інституційної системи. Зокрема, непрозорі адміністративні процедури та корупція залишаються серйозними викликами. Інституційна слабкість також проявляється на рівні правозастосування: проблеми, пов'язані з недосконалістю судової системи, такі як «хабарництво» та затягування судових процесів, підривають довіру інвесторів до України. Часто, навіть, наявність чітких договорів та правових зобов'язань не гарантує інвестору захисту його прав у разі конфлікту. Попри впровадження антикорупційних реформ, система все ще характеризується низьким рівнем прозорості. Для багатьох міжнародних компаній цей аспект є одним із головних чинників, що відлякують іноземних інвесторів, оскільки вони не впевнені у захисті своїх прав та активів у випадку суперечок.

В таких умовах питання підвищення інвестиційної привабливості вимагає додаткових дій від держави. Урядом України впроваджено низку ініціатив, спрямованих на залучення іноземних інвестицій. Зокрема, під час дії воєнного стану було внесено ряд змін до Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» № 1116-IX від 17 грудня 2020 р. [9]. А саме, інвестиційний поріг щодо обсягу «значних» інвестицій було скорочено з 20 до 12 млн євро; з'явилась можливість розпочати проєкт до моменту подання заявки строком

не раніше ніж за 18 місяців, за умови внесення інвестицій на передпроектні роботи в обсязі, що не перевищує 30 %; передбачено часткову компенсацію вартості будівництва об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури та розширення сфер реалізації інвестиційних проєктів. Крім того, встановлено нові вимоги щодо кількості створених робочих місць впродовж реалізації інвестиційного проєкту залежно від рівня заробітної плати працівників відносно середнього по регіону. Тобто, умови стали більш доступними для іноземних інвестиційних проєктів.

Ще одним прикладом є «FIT for Ukraine» (Future Investment Trends) [4] – це ініціатива UkraineInvest, що передбачає серію інвестиційних форумів для залучення та підтримки інвестицій в Україні. Метою цих заходів є презентація інвестиційних можливостей України, обговорення успішних кейсів та стимулювання іноземних інвесторів до участі у відновленні і розвитку країни. Форуми проводяться як в Україні, так і за кордоном, залучаючи представників уряду, бізнесу, міжнародних організацій та фінансових установ.

Крім того, Україна продовжує розвивати економічні відносини з країнами ЄС, США та іншими міжнародними партнерами. Ці зусилля спрямовані на покращення доступу українських товарів на міжнародні ринки, а також на створення сприятливого середовища для іноземних інвесторів. Важливими в цьому напрямку є отримання Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу (статус наданий Європейською радою 23 червня 2022 р.), а також дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 р. (в рамках глобальних цілей сталого розвитку, проголошених резолюцією Генеральної

Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 р. № 70/1) згідно Указу Президента № 722/2019 від 30 вересня 2019 р. [10], що сприятиме залученню інвестицій в контексті зеленої трансформації економіки України, сталого відновлення та євроінтеграції.

Висновки. Таким чином, прямі іноземні інвестиції відіграють важливу роль у забезпеченні економічного розвитку України, сприяючи модернізації виробництва, впровадженню інноваційних технологій, створенню робочих місць та інтеграції національної економіки у світовий економічний простір. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності засвідчив наявність негативних тенденцій, зумовлених впливом воєнних дій, зростанням безпекових ризиків та нестабільністю макро-

економічного середовища. Це призводить до зниження інвестиційної активності, скорочення обсягів залучення іноземного капіталу, а також відтоку капіталу з окремих галузей та регіонів, та підвищення вимог інвесторів до умов ведення бізнесу в Україні.

Водночас, Україна має значний потенціал для відновлення інвестиційної привабливості, зокрема у сферах інфраструктури, енергетики, аграрного сектору та інноваційного розвитку промисловості. У зв'язку з цим, в подальшому перспективним є дослідження можливостей інтеграції України у глобальні інвестиційні процеси з урахуванням післявоєнної трансформації економіки та посилення ролі міжнародної фінансової підтримки у відбудові країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Варцаба В. В. Прямі іноземні інвестиції в Україні: воєнний контекст. *Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія: Економіка*. 2024. № 1 (63). С. 201-209. URL: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).201-209](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).201-209).
2. Державна служба статистики України : сайт. URL: <https://stat.gov.ua> (дата звернення: 28.04.2026).
3. Європейський банк реконструкції та розвитку / Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/ebrr> (дата звернення: 28.04.2026).
4. Інструменти, які пропонує UkraineInvest для залучення іноземних інвестицій / UkraineInvest. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/instrumenty/> (дата звернення: 28.04.2026).
5. Лактіонова В. В., Макалюк І. В. Феномен «round-tripping»: тінюва сторона міжнародного інвестування. *New Horizons in Scientific Research: Challenges and Solutions : Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference (October 21-23, 2024. Marseille, France)*. European Open Science Space, 2024. Pp. 20-24. (184 p.) URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/70575>.
6. Методологічний коментар до статистики прямих іноземних інвестицій / Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_methodological_notes.pdf (дата звернення: 28.04.2026).
7. Михайленко О. Г., Красникова Н. А. Вплив іноземних інвестицій на розвиток економіки України в умовах глобалізації. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8046>.
8. Національний банк України : сайт. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 28.04.2026).
9. Оцінка обсягів прямих іноземних інвестицій, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) за 2010-2025 роки / Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_round_triping_ICL-DFS_pr.pdf?v=4 (дата звернення: 28.04.2026).
10. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні : Закон України від 17 грудня 2020 року № 1116-IX: станом на 31 жовтня 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (дата звернення: 28.04.2026).
11. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 28.04.2026).
12. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну / Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 28.04.2026).
13. Статистика зовнішнього сектору / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5> (дата звернення: 28.04.2026).
14. Фурс О. С., Гречко А. В. Дослідження процесу залучення інвестиційних ресурсів промисловими підприємствами в період пандемії COVID-19. *Бізнес Інформ*. 2022. № 1. С. 107-113. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-107-113>.
15. Хоменко І., Волинець Л., Шамкало А. Особливості надходження прямих іноземних інвестицій та їхній вплив на економіку України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 1 (25). С. 15-26. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/235942/235763>.

REFERENCES:

1. Vartsaba, V. V. (2024). Priami inozemni investytsii v Ukraini: voiennyi kontekst [Foreign Direct Investment in Ukraine: Military Context]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Universytetu. Seriya: Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Economics*, № 1 (63), pp. 201-209. Available at: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).201-209](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).201-209) [in Ukrainian].
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Available at: <https://stat.gov.ua> (accessed April 28, 2026).
3. Ministry of Finance of Ukraine. Yevropeyskyi bank rekonstruktsii ta rozvytku [European Bank for Reconstruction and Development]. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/ebrr> (accessed April 28, 2026).
4. UkraineInvest. Instrumenty, yaki proponuie UkraineInvest dlia zaluchennia inozemnykh investytsii [Tools offered by UkraineInvest to attract foreign investment]. Available at: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/instrumenty/> (accessed April 28, 2026).
5. Laktionova, V. V. & Makaliuk, I. V. (2024). Fenomen «round-tripping»: tinova storona mizhnarodnoho investuvannia [The “round-tripping” phenomenon: the dark side of international investment]. *New Horizons in Scientific Research: Challenges and Solutions : Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference (October 21-23, 2024. Marseille, France). European Open Science Space, 2024. Pp. 20-24. (184 p.)* URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/70575> [in Ukrainian].
6. National Bank of Ukraine. Metodolohichni komentar do statystyky priamykh inozemnykh investytsii [Methodological notes on foreign direct investment statistics]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_methodological_notes.pdf (accessed April 28, 2026).
7. Mykhailenko, O. H. & Krasnykova, N. A. (2020). Vplyv inozemnykh investytsii na rozvytok ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii [Influence of Foreign Investments on the Development of the Economy of Ukraine under the Conditions of Globalization]. *Efektivna ekonomika – Efektivna ekonomika*, № 7. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8046> [in Ukrainian].
8. National Bank of Ukraine. Available at: <https://bank.gov.ua> (accessed April 28, 2026).
9. National Bank of Ukraine. Otsinka obsiahiv priamykh inozemnykh investytsii, v yakykh kintsevym kontroliuichym investorom ye rezydent (round tripping) za 2010-2025 roky [Estimated volume of foreign direct investment where the ultimate controlling investor is a resident (round tripping) for the period 2010–2025]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_round_triping_ICL-DFS_pr.pdf?v=4 (accessed April 28, 2026).
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). Pro derzhavnu pidtrymku investytsiinykh proektiv iz znachnymy investytsiamy v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 17 hrudnia 2020 roku № 1116-IX: stanom na 31 zhovtnia 2025 roku [On State Support for Investment Projects Involving Significant Investment in Ukraine: Law of Ukraine No. 1116-IX of December 17, 2020: as at October 31, 2025]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (accessed April 28, 2026).
11. President of Ukraine. (2019). Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30 veresnia 2019 roku № 722/2019 [On Ukraine’s Sustainable Development Goals for the period up to 2030: Decree of the President of Ukraine No. 722/2019 of September 30, 2019]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (accessed April 28, 2026).
12. Ministry of Finance of Ukraine. Priami inozemni investytsii (PII) v Ukrainu [Foreign direct investment (FDI) in Ukraine]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (accessed April 28, 2026).
13. National Bank of Ukraine. Statystyka zovnishnoho sektoru [External Sector Statistics]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5> (accessed April 28, 2026).
14. Furs, O. S. & Hrechko, A. V. (2022). Doslidzhennia protsesu zaluchennia investytsiinykh resursiv promyslovymy pidpriemstvamy v period pandemii COVID-19 [Research on the Process of Attracting Investment Resources by Industrial Enterprises During the COVID-19 Pandemic]. *Biznes Inform – Business Inform*, № 1, pp. 107-113. Available at: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-107-113> [in Ukrainian].
15. Khomenko, I., Volynets, L. & Shamkalo, A. (2021). Osoblyvosti nadkhodzhennia priamykh inozemnykh investytsii ta yikhniy vplyv na ekonomiku Ukrainy [Features of the Inflow of Foreign Direct Investment and their Impact on the Economy of Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and Prospects of Economics and Management*, № 1 (25), pp. 15-26. Available at: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/235942/235763> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 22.04.2026

Дата прийняття статті: 12.05.2026

Дата публікації статті: 22.05.2026